

Nr 101.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av fastigheter, som förvaltas av försvarets bostadsanskaffningsnämnd, m. m.; given Stockholms slott den 21 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anför statsrådet Sköld i egenskap av särskilt förordnad föredragande följande.

1:o.

Försäljning av fastigheter, som förvaltas av försvarets bostadsanskaffningsnämnd, m. m.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1944:175 (s. 209 ff.) har riksdagen (skrivelse nr 322) bemyndigat Kungl. Maj:t, bland annat, att i

Bihang till riksdagens protokoll 1947. 1 saml. Nr 101.

huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden anförts medgiva försäljning eller upplåtelse med tomträtt och i samband därmed belåning av de fastigheter, som förvaltas av försvarets bostadsanskaffningsnämnd, ävensom medgiva, att tertiärlån av statens byggnadslånebyrå finge utlämnas jämväl för av försvarets bostadsanskaffningsnämnd förvaltade fastigheter, som försäljas först sedan de färdigställts. Bemyndigandet innebar beträffande belåning, att Kungl. Maj:t ägde för underlättande av finansieringen av överlåtelser av färdigställda bostadsfastigheter till försvarets personal i samband med försäljning vid sidan av eljest till buds stående finansieringsmöjligheter — bottenlån, sekundärlån, tertiärlån och tilläggslån — medgiva särskilda mot inteckningssäkerhet beviljade s. k. fyllnadslån till sådan storlek, att den kontanta insatsen från köparens — bostadssökandens — sida skulle komma att utgöra lägst 3 % av fastighetens saluvärde. Bemyndigandet gällde såvitt rör försäljning eller upplåtelse med tomträtt endast under budgetåret 1944/45. I 1945 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t erforderlig förlängning av nämnda bemyndigande.

Emellertid visade det sig vid förhandlingar, som sedermera inleddes rörande försäljning av vissa färdigställda fastigheter, att svårigheter uppstodo med avseende å överlåtelsernas finansiering; endast ett fåtal bostadssökande ägde förmåga eller voro villiga att erlagga kontantinsats. Med anledning därav hemställde Kungl. Maj:t i propositionen 1945:140 om bemyndigande att vid här avsedd försäljning efter prövning i varje särskilt fall medgiva belåning av fastighet intill hela dess saluvärde. Härutinnan torde få hänvisas till den närmare redogörelse som lämnats i propositionen nr 140.

I skrivelse 1943:411 i anledning av propositionen 1943:287 angående uppförande av bostäder för försvarets personal anförde riksdagen att, enligt vad riksdagen erfarit, inom bostadsanskaffningsnämnden förekommit överväganden rörande det sätt, på vilket byggnadsprogrammet borde ordnas på orter, där de militära intressena dominerade och där bostadsmarknaden vore direkt beroende av de nuvarande militärförläggningarnas kvarblivande. Därvid hade bland annat planer förelegat att i fråga om flerfamiljshus låta ekonomiska föreningar uppföra ifrågakommande byggnader och i fråga om enfamiljshus låta ekonomisk förening organisera byggena. För att möjliggöra en dylik lösning hade ifrågasatts, att nämnden skulle äga att med anlåtande av för bostadsanskaffning avsedda anslag utlämna lån till *bostadssökande* i flerfamiljshus eller till egnahemsspekulanter ävensom att i övrigt vidtaga erforderliga åtgärder med avseende å tomtexploatering och förmedling av primär- och sekundärlån. Riksdagen, som ansåg det få ankomma på Kungl. Maj:t att på framställning av nämnden taga ställning till dessa spörsmål, gav emellertid uttryck åt den uppfattningen att, därest Kungl. Maj:t skulle finna övertygande skäl tala för ett anordnande av bostadsbyggande i enlighet med antydda principer, de av Kungl. Maj:t med avseende å bostadsprogrammets genomförande begärda bemyndigandena skulle anses innefatta möjlighet att träffa avgörande i ämnet.

I berörda proposition nr 140 föreslog Kungl. Maj:t en i huvudsak formell jämkning av sistnämnda bemyndigande, innebärande att Kungl. Maj:t skulle äga medgiva utlämnande av nu avsedda lån icke endast till enskilda bostads-sökande utan även till *ekonomiska föreningar* eller annan sökande, som kunde godkännas. Riksdagen (skrivelse nr 154, punkt 8) hade ingen erinran häremot och bemyndigade Kungl. Maj:t att intill utgången av budgetåret 1945/46, i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig anförts vid anmälan av propositionen nr 140, medgiva dels försäljning eller upplåtelse med tomträtt och i samband därmed belåning av de fastigheter, som förvaltas av försvarets bostadsanskaffningsnämnd, dels ock utlämnande av fyllnadslån för uppförande av för försvarets personal avsedda bostadsbyggnader.

I propositionen 1946:53 hemställde Kungl. Maj:t, att de för budgetåret 1945/46 av riksdagen lämnade bemyndigandena beträffande försäljning eller upplåtelse med tomträtt och i samband därmed belåning av fastigheter ävensom utlämnande av fyllnadslån för uppförande av för försvarets personal avsedda bostadsbyggnader måtte givas fortsatt giltighet för budgetåret 1946/47. I anslutning härtill hemställde Kungl. Maj:t om bemyndigande att för eventuella återköp av försålda fastigheter få taga i anspråk de för anordnande av bostäder genom nämndens försorg anvisade investeringsanslagen. Riksdagen (skrivelse nr 84) lämnade Kungl. Maj:t de begärda bemyndigandena.

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *försvarets bostadsanskaffningsnämnd* anfört, bland annat, att arbetet med försäljning av de av nämnden förvaltade fastigheterna för närvarande påginge men icke syntes kunna slutföras under innevarande budgetår. Under åberopande härav har nämnden hemställt, att enahanda bemyndigande, som gäller för innevarande budgetår beträffande försäljning av fastigheter respektive upplåtelse med tomträtt, utlämnande av fyllnadslån och återköp av försålda fastigheter, måtte utverkas av riksdagen jämväl för budgetåret 1947/48.

I nämnda skrivelse har bostadsanskaffningsnämnden vidare anfört följande.

Vid försäljning av de av nämnden förvaltade fastigheterna ägde nämnden utlämna tillägglån till så stort belopp, att övriga lån, den kontanta insatsen och tillägglånet tillhoppa motsvarade anskaffningskostnaden för vederbörande fastighet. Anskaffningskostnaden borde alltså i princip utgöra köpeskillningens belopp. Emellertid hade det visat sig, att anskaffningskostnaden beträffande vissa av nämndens bostadshus till följd av ogynnsamma betingelser för byggandet blivit så höga, att några utsikter att finna köpare till husen icke syntes föreligga. Det finge anses mycket osannolikt, att den ekonomiska utvecklingen skulle gå därhän, att statsmakterna skulle finna skäl att meddela beslut om att tillägglånen, som tills vidare löpte utan ränta och amortering, skulle förräntas eller helt eller delvis återbetalas. De personer, med vilka nämnden fört underhandlingar rörande försäljning av fastigheter, hade emellertid visat sig ha alltför bristande erfarenhet för att inse detta förhållande. Några betänkligheter att redan i samband med försäljningen avskrivna den del av skillnaden mellan avkastningsvärdet och anskaffningskostnaden, som låge över vad som av statens byggnadslånebyrå normalt skulle kunna beviljas såsom tillägglån, syntes emellertid icke behöva möta. Med anledning härav borde tillägglånens belopp, där så ansåges erforderligt, få nedsättas till ungefärligen det maximibelopp, som enligt av byggnadslåne-

byrån tillämpade principer skulle kunnat utlämnas. Den räntefria stående del av tertiärlånet, som kunde utlämnas av byggnadslånebyrån vid belåning av enfamiljshus och som motsvarade tilläggs lån vid belåning av flerfamiljshus, finge icke överstiga 10 % av den av byrån godkända anskaffningskostnaden. I enlighet härmed syntes de tilläggs lån, som skulle utlämnas vid bostadsanskaffningsnämndens försäljning av enfamiljshus, icke nämnvärt böra överstiga 10 % av den totala köpeskillingen. I fråga om flerfamiljshus syntes tilläggs lånet enligt samma principer böra uppgå till ungefärligen 20 % av den totala köpeskillingen. Den del av anskaffningskostnaden, som därvid icke bleve täckt av köpeskillingen, syntes böra avskrivas över fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Statskontoret och statens byggnadslånebyrå ha i avgivna utlåtanen tillstyrkt bifall till bostadsanskaffningsnämndens framställning.

Bostadsanskaffningsnämnden har vidare i två särskilda skrivelser underställt Kungl. Maj:t frågan om försäljning av vissa av nämnden förvaltade bostadsfastigheter i Fårösund och Karlsborg. Nämnden har härvid förutsatt, att den del av anskaffningskostnaden för vederbörande fastigheter, som icke täcktes av köpeskillingen, skulle på sätt nämnden föreslagit i förenämnda skrivelse den 29 augusti 1946 täckas från fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

*Före-
draganden.*

De bostadsfastigheter, som uppförts genom försvarets bostadsanskaffningsnämnds försorg, äro avsedda att, i den mån detta befinnes lämpligt, överföras i enskild ägo. I syfte att snabbt kunna meddela beslut om försäljning har Kungl. Maj:t erhållit riksdagens bemyndigande att medgiva dylik försäljning eller upplåtelse med tomträtt och i samband därmed belåning av de fastigheter, som förvaltas av nämnden. Kungl. Maj:t har dessutom för innevarande budgetår erhållit bemyndigande att verkställa återköp av försäld fastighet med anlitande av de för uppförande av fastigheten genom nämndens försorg anvisade investeringsanslagen. Då det av riksdagen senast lämnade bemyndigandet upphör med innevarande budgetårs utgång och fråga om försäljning kan komma att uppstå även framdeles, synes ifrågavarande bemyndigande böra erhålla fortsatt giltighet. Det synes härvid icke vara erforderligt att till tiden begränsa bemyndigandet.

Någon försäljning med anlitande av ifrågavarande bemyndigande har ännu icke kommit till stånd. Anledningen härtill torde vara att söka bland annat i det förhållandet, att anskaffningskostnaderna och därmed köpeskillingarna för de av nämnden uppförda bostadsfastigheterna på grund av ogynnsamma betingelser vid uppförandet blivit alltför höga. Nämnden har därför föreslagit, att den del av fastighets anskaffningskostnad, som ligger ovanför den gräns, intill vilken statens byggnadslånebyrå normalt beviljar tilläggs lån, respektive stående del av tertiärlån, skall avskrivas redan i samband med fastighetens försäljning och den härvid uppkommande kapitalförlusten överföras till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. I enlighet härmed har nämnden även träffat avtal om försäljning av två fastigheter i Fårösund och Karlsborg, vilka avtal underställts Kungl. Maj:t för godkännande.

I likhet med nämnden och de hörda myndigheterna anser jag det lämpligt, att i samband med försäljning av de av nämnden förvaltade fastigheterna verkställes en omedelbar avskrivning av viss del av anskaffningskostnaden. Jag förutsätter emellertid, att försäljningen sker på sådant sätt, att fastigheterna icke sedermera bli föremål för spekulation. I detta sammanhang bör beaktas att, därest i köpeavtalen — såsom även förutsatts — intages bestämmelse om återköpsrätt för kronan, om köparen eller blivande ägare av fastigheten upphör att vara anställd vid försvarsmakten eller om fastigheten överlåtes till person som icke innehar dylik anställning, kronan har möjlighet att förhindra en icke önskvärd försäljning.

Uppkommande kapitalmedelsförlust synes böra överföras till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. Riksdagens medgivande för vidtagande av ifrågavarande avskrivning torde böra inhämtas.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det föregående anförts, medgiva

dels försäljning eller upplåtelse med tomträtt och i samband därmed belåning av samt avskrivning av viss del av anskaffningskostnaden för de fastigheter, som nu förvaltas av försvarets bostadsanskaffningsnämnd,

dels utlämnande av fyllnadslån för uppförande av för försvarets personal avsedda bostadsbyggnader,

dels ock återköp av försäld dylik fastighet med anlåtande av de medel som stå till förfogande för uppförande av fastigheter genom nämndens försorg.

2:o.

Försäljning av garnisonssjukhuset i Linköping.

Genom beslut den 12 maj 1944 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för försvarsdepartementet att tillkalla en utredningsman för att inom försvarsdepartementet biträda med utredning rörande de sjukhusfrågor vid arméns truppförband, som funnes vara av sådan angelägenhetsgrad, att de borde upptagas till prövning, samt att, efter samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning, till Kungl. Maj:t inkomma med av kostnadsberäkningar åtföljda förslag i ämnet.

Med stöd av nämnda bemyndigande tillkallade chefen för försvarsdepartementet ledamoten av riksdagens andra kammare J. E. G. Fast att företaga ifrågavarande utredning.

Med skrivelse den 9 januari 1946 har *utredningsmannen* överlämnat en promemoria angående, bland annat, garnisonssjukhusets i Linköping framtida ställning, av vilken promemoria inhämtas i huvudsak följande.

Garnisonssjukhuset i Linköping vore uppdelat på en allmän avdelning om 39 sängar och en avdelning för öron-, näs- och halssjukdomar om 40 sängar.

Avtal om vård ävensom poliklinisk undersökning och behandling å garnisonssjukhuset i Linköping av vederbörande landstingsområde tillhörande civila sjuka — även kvinnor och barn — vilka ledo av sådana öron-, näs- och halssjukdomar, som enligt gällande bestämmelser berättigade till vård å lasarett, hade av kronan slutits den 12 oktober och den 1 november 1943 med Kalmar läns norra landsting samt den 9 och den 19 september 1944 med Östergötlands läns landsting. För ifrågavarande vård hade kronan enligt avtalen ställt till förfogande två respektive tjugosex sängplatser, varjämte landstingen ägde rätt att belägga de för garnisonen avsedda sängplatserna å öron-, näs- och halsavdelningen, i den mån de icke vore behöfliga för garnisonens räkning. Motsvarande rätt tillkomme garnisonen med avseende å de till landstingens förfogande stående sängplatserna. Avtalen, som gällde från och med den 1 juli 1943, hade en giltighetstid av tio år i förhållande till Kalmar läns norra landsting och fem år i förhållande till Östergötlands läns landsting. Därest avtalen icke från någondera sidan uppsagts före den 1 juli 1952 respektive 1947, skulle dessa gälla tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid av ett år.

Avtal hade även träffats mellan kronan och Östergötlands läns landsting om tillhandahållande å länslasarettet i Linköping i mån av behov av tjugo sängplatser för sådana sjuka från armén, som enligt för lasarettet gällande bestämmelser kunde å detsamma vinna inträde. Enligt avtalet, som vore dagtecknat den 6 mars och den 24 augusti 1925 och alltjämt vore gällande, hade staten till landstinget såsom bidrag till kostnaderna för vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid lasarettet m. m. erlagt ett belopp av 8 100 kronor för envar av ifrågavarande tjugo sängplatser eller tillhopa i ett för allt 162 000 kronor. Såsom ersättning för vård och underhåll av de å lasarettet intagna militära sjuka erlade staten enligt samma avtal till landstinget legosängsavgift beräknad enligt de för första klassens patient å allmän sal vid varje särskild tidpunkt fastställda grunder, dock att i intet fall avgift utginge med högre belopp än som vore eller kunde bliva bestämt för civil patient, mantalsskriven inom länet. Överenskommelsen gällde tills vidare intill utgången av kalenderåret näst efter det, under vilket densamma blivit av endera parten uppsagd. Upphörde överenskommelsen, ålåge det landstinget att till statsverket återbära så stor del av det för ifrågavarande tjugo sängplatserns anordnande lämnade bidraget, som motsvarade det värde samma sängplatser då ansåges ha för landstinget.

I skilda sammanhang hade Östergötlands läns landsting ifrågasatt lämpligheten av att vidmakthålla de vårdmöjligheter beträffande öron-, näs- och halssjukdomar, som för landstingsområdets del funnes vid garnisonssjukhuset i Linköping. Nämnda sjukhus låge på sådant avstånd från lasarettet, att man icke kunde upprätthålla det inbörides samarbete mellan sjukhusens olika specialavdelningar, som vore önskvärt och påkallat. Mot vården på garnisonssjukhuset funnes inga anmärkningar att framställa, men därstädes intagna patienter hade likväl på grund av garnisonssjukhusets omoderna beskaffenhet funnit att vistelsen där icke kunde jämföras med vistelse på lasarettet.

För ett närmare dryftande av hithörande spörsmål hade på initiativ av utredningen sammanträde hållits med utredningen och representanter för Östergötlands läns landstings förvaltningsutskott m. fl. Från utskottets sida hade därvid framhållits, bland annat, att frågan om sjukvårdens ordnande inom landstingsområdet vore föremål för utredning av en utav förvaltningsutskottet utsedd särskild kommitté. Denna hade behandlat bland annat öron-, näs- och halssjukvården samt därvid uttalat den bestämda uppfattningen, att det ur vårdsynpunkt vore fördelaktigare, att särskild dylik special-

avdelning upprättades vid lasarettet. Beträffande garnisonssjukhusets byggnad hade förvaltningsutskottet framhållit, att densamma icke låge lämpligt till för att inordnas i landstingets sjukvårdsplan. Dess ventilationsförhållanden vore mycket dåliga, och det skulle draga stora kostnader att bygga om huset till ett sjukhus för landstingets behov. För den händelse landstinget skulle med äganderätt förvärva byggnaden, syntes därför endast kunna räknas med ett lågt pris. Utskottet vore dock villigt att företaga en förberedande utredning angående de ändamål, för vilka ifrågavarande byggnad eventuellt skulle kunna av landstinget användas.

Utredningsmannen ansåge för egen del, att det knappast kunde vara lämpligt att ha ett garnisonssjukhus, som huvudsakligen företrädde specialiteten öron-, näs- och halssjukdomar. På grund av sin belägenhet lämpade sjukhuset sig icke såsom truppförbandssjukhus, vartill komme, att de till Linköping förlagda förbanden redan fått sin truppförbandssjukvård ordnad på ett ändamålsenligt sätt. Det syntes därför riktigest, att den av kronan bedrivna verksamheten vid garnisonssjukhuset snarast nedlades och att byggnaden överlättes till landstinget för att utnyttjas i den av landstinget omhändertagna sjukvården (exempelvis såsom efterbehandlingsavdelning, vilket icke skulle kräva några större omändringsarbeten).

I samband härmed borde gällande samarbetsavtal med Östergötlands läns landsting och Kalmar läns norra landsting angående vård å garnisonssjukhuset så snart ske kunde bringas till upphörande. Förhandlingar borde upptagas i första hand med Östergötlands läns landstings förvaltningsutskott om överlåtelse från kronan med äganderätt av garnisonssjukhuset med tillhörande tomtmark på de för statsverket fördelaktigaste ekonomiska villkoren, varjämte avtal borde slutas mellan kronan och landstinget angående vård av militära patienter på lasarettet i Linköping, i den mån ej det där-om redan träffade avtalet tillgodosåge behovet.

Med anledning av vad utredningsmannen sålunda anförut utsträckt Kungl. Maj:t det utredningsmannen med stöd av förutnämnda bemyndigande den 12 maj 1944 lämnade uppdraget till att omfatta jämväl uppdrag att, i samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning, upptaga förhandlingar med Östergötlands läns landsting om beredande av sjukhusvård (A-sjukvård) för den militära personal tillhörande garnisonen i Linköping, som genom kronans försorg borde erhålla sådan vård, samt om överförande av garnisonssjukhuset i Linköping till landstinget i Östergötlands län.

I skrivelse den 14 januari 1947 har utredningsmannen anförut i huvudsak följande.

Med representanter för Östergötlands läns landstings förvaltningsutskott hade fortsatta förhandlingar ägt rum, varvid den ifrågasatta överlåtelsen å landstinget jämte därmed förbundna spörsmål upptagits till mera ingående behandling. Från landstingsrepresentanternas sida framhölls därvid, att landstinget vore intresserat av att förvärva garnisonssjukhustomten. De därå befintliga byggnaderna vore däremot av den beskaffenheten, att landstinget icke utan dryga kostnader skulle kunna försätta dem i sådant skick att de kunde utnyttjas för landstingets behov. Särskilt riktades anmärkningar mot ventilationsförhållandena i garnisonssjukhuset samt mot de omoderna och även i övrigt otillfredsställande matsals- och kökslokaliteterna, varjämte framhölls nödvändigheten av att omändra de stora sjuksalarna till mindre rum. Landstinget vore emellertid villigt att i köpeskilling för tomten med byggnader erlægga ett belopp av 250 000 kronor, varifrån emellertid skulle

avdragas vad landstinget utgivit för sjukhusbyggnadens ombyggnad och modernisering. Då landstinget i sistnämnda hänseenden bidragit med 13 340 kronor år 1926 för ökat bostadsutrymme, med 12 000 kronor år 1927 för köksavdelningens ordnande, samt med 22 230 kronor år 1936 för vissa inre ombyggnadsarbeten, borde köpesumman sålunda bestämmas till (250 000—13 340—12 000—22 230 =) 202 430 kronor.

Enligt uppgift från arméns fortifikationsförvaltning redovisades sjukhustomten, vilken utgjorde del av stadsågan nr 2331 och innehöle en areal av omkring 25 000 m², å arméns delfond av försvarets fastighetsfond med ett markvärde av 25 öre per kvadratmeter, vilket motsvarade ett bokfört värde för tomten i dess helhet av 6 250 kronor. De å tomten uppförda byggnaderna vore, med undantag av ett skyddsrum, redovisade å samma delfond med ett byggnadsvärde av 527 950 kronor, varav 504 500 kronor hänförde sig till sjukhusbyggnaden, som vore uppförd år 1922. Byggnaderna redovisades å delfonden såsom helt avskrivna. Skyddsrummet, som vore uppfört år 1940, hade ett byggnadsvärde av 3 400 kronor.

Värdet å sjukhustomten hade av överlantmätaren i Östergötlands län uppskattats till 3 kronor per kvadratmeter eller för tomten i dess helhet i runt tal 75 000 kronor. Värdet av sjukhusbyggnaden uppginge enligt ett av fortifikationsförvaltningen tillhandahållet värderingsinstrument till 489 000 kronor, varvid emellertid kostnaderna för vissa erforderliga iståndsättningsarbeten å byggnaden avdragits.

Det av landstinget bjudna priset syntes utredningen med hänsyn till ovanberörda värderingar icke kunna av kronan godtagas. Enligt utredningens mening finge emellertid vid bedömande av de på frågan inverkan omständigheterna särskild betydelse tillmätas det intresse, som ett innehav av ifrågasvarande egendom skulle innebära för kronan respektive landstinget. På sätt tidigare framhållits syntes det vara för kronan lämpligast, att verksamheten vid garnisonssjukhuset snarast nedlades. Byggnaden vore icke lämpad att omändras för annat ändamål än till hem för kroniskt sjuka eller för enklare sjukvård. Även för dessa ändamål erforderliga ändringsarbeten komme att ställa sig mycket kostsamma. Vid uppgörelsen måste avseende fästas vid det förhållandet, att kronan genom att upphöra med driften av garnisonssjukhuset komme att göra betydande kostnadsbesparingar. Den vid sjukhuset tjänstgörande personalen kunde komma väl till användning på andra håll inom militärsjukvården. Landstinget hyste å sin sida icke något större intresse för förvärv av garnisonssjukhusbyggnaden. Med hänsyn till nu anförda förhållanden ansåge utredningen, att en jämkning av köpeskillingen belopp skäligen borde kunna komma till stånd.

Köpesumman för byggnader och tomt borde enligt utredningens mening bestämmas till 300 000 kronor, från vilket belopp icke skulle ske något avdrag för av landstinget tillskjutna belopp. Landstingets representanter förklarade sig villiga att hos förvaltningsutskottet tillstyrka ett köp för nämnda summa.

I enlighet med vad sålunda överenskommits hade under förutsättning av Kungl. Maj:ts och landstingets godkännande köpeavtal slutits mellan utredningsmannen och förvaltningsutskottet. Mot innehållet i avtalet hade arméns fortifikationsförvaltning förklarat sig icke ha något att erinra. I avtalet hade tidpunkten för köparens tillträde av området och byggnaderna fastställts till den 1 juli 1949 med hänsyn till att den nya öron-, näs- och halsavdelningen vid lasarettet först då beräknades kunna tagas i bruk. Den hittillsvarande driften av garnisonssjukhuset borde därför pågå intill nämnda datum. Av den genom försäljningen inflytande köpeskillingen syntes ett belopp av 6 250 kronor, utgörande markens bokförda värde, böra tillgodoföras den å investe-

ringsstaten för försvarets fastighetsfond uppförda titeln Övriga kapitalmedel och återstoden, efter avdrag av uppkommande försäljningskostnader, tillgodoföras den å staten för fastighetsfonden upptagna inkomstposten Diverse inkomster, arméns delfond. Samtidigt härmed borde de i fonden redovisade byggnadernas bokförda värde, 527 950 kronor, bortskrivnas med anlåtande av till värdeminskningsskonto avsatt belopp. Det å sjukhustomten uppförda skyddsrummet syntes helt sakna försäljningsvärde, varför ingen del av köpeskillingen ansetts böra belöpa å skyddsrummet.

I anslutning till frågan om överlåtelse å landstinget av garnisonssjukhuset hade förhandlingar med förvaltningsutskottets representanter ägt rum även beträffande vissa därmed sammanhängande spörsmål, avseende vård av patienter å garnisonssjukhuset och lasarettet. Resultatet av överläggningarna i denna del innefattades i ett i samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning upprättat och under förutsättning av Kungl. Maj:ts och landstingets godkännande träffat avtal.

Enligt § 1 i avtalet utsträcktes giltighetstiden av gällande samarbetsavtal i fråga om beredande av vård å garnisonssjukhuset av landstingsområdet tillhörande civila sjuka intill den 1 juli 1949, vid vilken tidpunkt specialavdelning för öron-, näs- och halssjukdomar kunde förväntas ha blivit inrättad vid lasarettet. Denna tidpunkt överensstämde även nära med tiden för nuvarande chefläkarens vid garnisonssjukhuset avgång från tjänsten efter uppnådd pensionsålder.

Enligt § 2 skulle förberörda avtal den 6 mars och den 24 augusti 1925 mellan kronan och landstinget angående vård av militära patienter å lasarettet i Linköping icke bringas till upphörande i samband med överlåtelsen av garnisonssjukhuset. En inom försvarets sjukvårdsförvaltning verkställd undersökning hade nämligen utvisat, att behovet av A-sjukvård för de militära sjuka inom Linköpings garnison med omnejd komme att täckas av de tjugo vårdplatser (= 7 300 vårddagar), som genom sistnämnda avtal ställts till kronans förfogande. För den händelse emellertid behov skulle uppstå för kronan av ytterligare platser, hade i det nya avtalet intagits en bestämmelse, enligt vilken lasarettet i Linköping skulle mottaga och vårda även överskjutande antal militärpatienter, som i vederbörlig ordning dit remitterats. Med militärpatienter avsåges i detta sammanhang värnpliktiga och sådant fast anställt manskap, som ägde rätt till sjukhusvård helt på kronans bekostnad. Vad anginge officerare, underofficerare, civilmilitär personal, kollektivavtalsanställda m. fl. vore lasarettsvården för dem regelmässigt säkerställd genom föreskrifterna i lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen).

Enligt § 3 skulle ersättningen per vårddag utgå med ett belopp, motsvarande vårddagkostnaden vid lasarettet under nästföregående budgetår. Den överenskomna tilläggsersättningen av 3 kronor för vårddag — motsvarande den beräknade räntan å landstingets engångskostnader för byggnader och inventarier — överensstämde med vad i sådant hänseende stadgats i det den 15 maj 1945 slutna avtalet mellan kronan och Stockholms läns landstings förvaltningsutskott rörande samarbete för garnisonssjukhusets i Stockholm drift. Med hänsyn till att det vid träffandet av 1925 års avtal å lasarettet endast funnits en medicinsk och en kirurgisk avdelning samt å garnisonssjukhuset i Linköping endast en öron-, näs- och halsavdelning och en medicinsk avdelning, hade det ansetts skäligt, att från sistnämnda avtals tillämpningsområde undantaga vård å lasarettets blivande avdelning för psykiskt sjuka. För undanröjande av eventuell oklarhet i framtiden beträffande det nu föreliggande avtalets innebörd hade i sista stycket intagits en bestämmelse, enligt vilken ersättning icke skulle utgå, där på grund av särskilt stadgande i lag eller

eljest skyldighet föreläge för landstinget att kostnadsfritt lämna vård och underhåll.

Enligt § 4 övertog landstinget från kronan ansvaret för fullgörandet av de förpliktelser, som kunde åvila kronan enligt förenämnda den 12 oktober och den 1 november 1943 mellan kronan och Kalmar läns norra landsting slutna avtalet angående vård å garnisonssjukhuset av patienter tillhörande sistnämnda landstings område. Mot ett överförande vid garnisonssjukhusets nedläggande å Östergötlands läns landsting av kronans förpliktelser enligt berörda avtal hade Kalmar läns norra landstings förvaltningsutskott förklarat sig icke ha något att erinra.

Under åberopande av vad sålunda anförts har utredningsmannen, i samråd med *försvarets sjukvårdsförvaltning* och *arméns fortifikationsförvaltning*, hemställt, att ifrågavarande den 12 och den 16 december 1946 mellan utredningsmannen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena, samt Östergötlands läns landstings förvaltningsutskott, å andra sidan, träffade avtal angående *dels* överlåtelse från kronan till landstinget av garnisonssjukhuset i Linköping jämte tillhörande tomtmark, *dels ock* vård av vissa patienter å nämnda garnisonssjukhus och lasarettet i Linköping måtte godkännas.

Försvarets civilförvaltning har anført, bland annat, att en avveckling av garnisonssjukhuset i Linköping på de av utredningsmannen föreslagna villkoren finge anses förmånlig för kronan.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran i sak mot en försäljning av ifrågavarande garnisonssjukhus. Dock måste det föreslagna salupriset, som utgjorde allenast 53 % av det efter sakkunnig värdering uppskattade värdet, anses synnerligen lågt. De anmärkningar, som från landstinget riktats mot ventilationsförhållandena samt mot matsals- och kökslokalityterna, hade icke ens omnämnts i det av fortifikationsförvaltningen tillhandahållna värderingsinstrumentet. Av handlingarna i ärendet framginge icke heller, huruvida undersökningar verkstälts rörande fastighetens utnyttjande för annan statlig verksamhet eller om möjligheterna till försäljning å annan köpare än landstinget undersökts.

*Före-
draganden.*

Enligt det av utredningsmannen framlagda förslaget skall garnisonssjukhuset i Linköping nedläggas och sjukhusbyggnaden jämte tillhörande tomtmark överlåtas till Östergötlands läns landsting mot en köpeskilling av 300 000 kronor. I samband härmed åtager sig landstinget att ställa erforderligt antal platser för vård av militära patienter till kronans förfogande å lasarettet i Linköping. För vård av öron-, näs- och halssjukdomar inrättas en särskild avdelning å lasarettet, vilken avdelning beräknas bli färdigställd till den 1 juli 1949, vid vilken tidpunkt garnisonssjukhuset planeras kunna nedläggas.

Efter samråd med chefen för försvarsdepartementet har jag kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande försäljning på de av utredningsmannen anförda skälen bör komma till stånd. Såvitt nu kan bedömas är byggnaden eller tomtmarken icke erforderlig för militärt eller annat statligt ändamål. Med hänsyn till vad utredningsmannen anført torde den erbjudna köpeskillingen kunna godtagas.

Det lärer få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut rörande träffande av avtal med landstinget om försäljningen och rörande vård av militära patienter å garnisonssjukhuset och lasarettet i Linköping.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att garnisonssjukhuset i Linköping jämte tillhörande tomtområde må försäljas till Östergötlands läns landsting för en köpeskilling av 300 000 kronor och på i huvudsak de villkor, som i det föregående angivits.

3:o.

Försäljning av ett område av stadsägan nr 698 i Umeå.

I skrivelse den 8 oktober 1945 hemställde *Umeå stad* att för genomförande av en av Kungl. Maj:t genom beslut den 29 oktober 1943 fastställd stadsplan för det s. k. Ytterhiskeområdet i västra delen av staden få för en köpeskilling av 2 kronor per m² förvärva ett område om cirka 15 400 m² av stadsägan nr 698, som inginge i Norrlands dragonregementes övningsfält. Av det till förvärv föreslagna området vore cirka 7 600 m² avsett att utläggas till gator och allmän plats samt omkring 7 800 m² till kvartersmark.

Chefen för Norrlands dragonregemente har tillstyrkt bifall till stadens framställning, varjämte *militärbefälhavaren för sjätte militärområdet* förklarar sig icke ha något att erinra mot försäljning av ifrågavarande område.

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *arméns fortifikationsförvaltning* anfört bland annat följande.

Det område, som staden anhållit att få förvärva, vore redovisat å arméns delfond av försvarets fastighetsfond men vore icke för sig bokfört utan inginge som en del av en större bokföringsenhet. Fortifikationsförvaltningen hade uppskattat områdets bokförda nettovärde till 15 400 kronor.

Värdering av området hade på uppdrag av fortifikationsförvaltningen verkställts av överlantmätaren E. Wistrand, Umeå, vilken förklarar, att den av staden erbjudna köpeskillingen finge anses skälig.

Statens byggnadslånebyrå hade i avgivet yttrande förklarar, att, ur de synpunkter som byrån hade att företräda, anledning till erinran mot det ifrågavarande försäljningspriset icke syntes föreligga.

Då ifrågavarande område icke för framtiden syntes komma att äga större betydelse för lantförsvaret och därför utan åsidosättande av militära intressen borde kunna försäljas, tillstyrkte fortifikationsförvaltningen den ifrågasatta försäljningen. Ämbetsverket hade med anledning härav träffat avtal med Umeå stad rörande försäljning till staden av ifrågavarande område om cirka 15 400 m² av stadsägan nr 698 mot ett pris av 2 kronor per m² och på vissa i avtalet angivna villkor i övrigt.

I anslutning härtill har fortifikationsförvaltningen — med överlämnande av köpekontrakt — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga ämbetsverket att i enlighet med kontraktet sluta avtal om försäljning av ifrågavarande område om cirka 15 400 m².

*Före-
draganden.*

Enligt det föreliggande förslaget skall kronan till Umeå stad försälja ett i staden beläget markområde om cirka 15 400 m², avsett att utläggas till gatumark m. m. Området, som tillhör arméns delfond av försvarets fastighetsfond, erfordras icke för lantförsvarets räkning. Med hänsyn härtill synes intet vara att erinra mot att området försäljes. Den föreslagna köpeskillingen, 2 kronor per m², liksom villkoren i övrigt torde kunna godtagas.

Då Kungl. Maj:t icke utan riksdagens samtycke äger besluta om försäljning av mark av ifrågavarande värde, bör ärendet underställas riksdagens prövning.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att förenämnda markområde må på i huvudsak de villkor, som i det föregående av mig angivits, försäljas till Umeå stad.

Med bifall till vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under punkterna 1:o—3:o hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Kourtzman.
